

شیوه مراجعه به کتب مرجع - دائرة المعارف بریتانیکا -

سیما داد - مدرس

مقدمه

کتابهای مختلف، شیوه‌های قرائت متفاوتی را طلب می‌کنند. برخی کتب را باید از ابتدا تا انتها خواند زیرا مطالب آن بهم پیوسته است؛ اما برخی کتب صرفاً منابع اطلاعاتی هستند که در موضوعهای مختلف ارائه می‌شوند. گروه اخیر تحت عنوان کلی کتب مرجع قرار می‌گیرند. اگر چه کتابهای مرجع اهمیت فراوانی برای پژوهشگران و دانشجویان دارند، تنها زمانی کارایی مؤثری خواهند داشت که مراجعه‌کننده شیوه صحیح برخورد با آنها را بداند.

با توجه به نکات فوق، نگارنده بر آن است تا اولاً خواننده را با کتب مرجع فارسی و انگلیسی که در ایران یافت می‌شوند، آشنا سازد و ثانیاً در هر مورد شیوه کار مناسب را معرفی کند.

دائرة المعارف انگلیسی بریتانیکا (Encyclopaedia Britannica) برای خواننده و مراجعه‌کننده ناشی، دنیایی اسرارآمیز و تسخیرناپذیر به نظر می‌آید؛

اما اگر کسی بتواند رمزگشایی این دنیای بسته را پیدا کند، براحتی می‌تواند به درون آن راه یابد و به گنجینه‌های ارزشمند و پنهان درون آن دست پیدا کند. بریتانیکا یکی از معتبرترین دائرة المعارف‌های انگلیسی زبان است که به لحاظ کیفی و کمی، منبع بسیار ارزشمندی برای دانشجویان و دانش پژوهان محسوب می‌شود. این دائرة المعارف از سی و یک جلد در چهار گروه تشکیل شده که هر گروه خود شامل یک تا چند جلد می‌شود این گروه‌ها عبارت است از:

۱- شرح موضوع (PROPAEDIA):

این گروه شامل یک جلد در ابتدای مجموعه اصلی است و در حقیقت راهنمای موضوعی دانشهایی است که در دائرة المعارف مورد بررسی قرار گرفته است. در این کتاب، خواننده با مدخلهای دهگانه دانشهای بشری که موضوع پیکره اصلی مجموعه است، بطور خلاصه آشنا می‌شود.

عنوان‌های اصلی، خواننده را به موضوعهای مورد بحث هدایت می‌کند. چکیده فهرست وار موضوعها نیز که با فهرست عناوین مقالات مربوط به هر موضوع همراه است، او را قادر می‌کند که هر موضوع را بر حسب میزان علاقه و نیازمندی خود در قسمتهای مختلف دائرة المعارف بطور پیوسته دنبال کند. به این منظور تقسیم بندی و فهرست‌نگاری موضوعی در «Propaedia» به دو صورت می‌باشد:

- فهرست ساختار (Structure): در این نوع فهرست‌نگاری، هر یک از مدخلهای (Part) دهگانه اصلی، چهار بخش (Division) و یکصد و هفتاد و شش فصل (Section) ذکر شده در «Propaedia» تحت یک عنوان مستقل و همراه با شماره صفحه خلاصه آن در «Propaedia» نشان داده می‌شود. برای روشن شدن این توضیح به مثال زیر نگاه کنید:

Part six . Art

INTRODUCTION: The world of Art by Mark Van Doren 219

Division I.	Art in General	221
611	Theory and classification of the Arts	221
612	Experience and criticism of Works of Art; the Nonaesthetic context of Art	222
613	Characteristics of the Arts in particular cultures	224
Division II.	The particular Arts	225
621	Literature	225
622	Theatre	234
623	Motion Pictures	237
624	Music	238
625	Dance	244
626	Architecture, Garden and Landscape Design, and Urban Design	246
627	Sculpture	249
628	Drawing, painting, printmaking, and photography	250
629	Arts of Decoration and Functional Design ¹	254

همانطور که می‌بینیم، مدخل ششم و «ویژگیهای هنر در فرهنگهای خاص» The (Part six) به موضوع هنر اختصاص دارد؛ اما این موضوع در مرحله نخست به دو بخش (Division) تقسیم شده است. بخش نخست تحت عنوان هنر به معنی عام (Art in general) نیز به نوبه خود به عناوین فرعی تری چون «نظریه و طبقه‌بندی هنر»؛ Theory and Classification of Art «تجربه و نقد آثار هنری؛ متون غیر زیبا شناختی هنر»؛ Experience and Criticism of Art The (Nonaesthetic Contexts of Art) می‌تواند

۲۱۹ از کتاب «Propaedia» می‌تواند محتوای مدخل اصلی را بشناسد. (ب) می‌تواند برای آگاهی از حدود بحث و مقالات مربوط به بخش ۱ یعنی هنر به معنی عام به صفحه ۲۲۱ رجوع کند. (ج) می‌تواند برای پیگیری یک موضوع خاص مثل «ویژگیهای هنر در فرهنگهای خاص» به صفحه ۲۲۴ مراجعه کند. - شرح فصول (Sectional outlines): در این نوع فهرست‌نگاری، خواننده با خلاصه موضوعهای مطرح در پیکره اصلی دائرةالمعارف و حیطه آنها آشنا می‌شود. به این منظور هر فصل دارای

«ویژگیهای هنر در فرهنگهای خاص» The Characteristics of the Arts in Particular Cultures تقسیم شده است. در برابر هر عنوان نیز شماره صفحه‌ای ذکر شده که در حقیقت ما را به قسمت خاصی در «Propaedia» که می‌توانیم راجع به هر یک از موضوعهای ذکر شده و تقسیم‌بندیهای جزئی تر آن کسب اطلاع کنیم، راهنمایی می‌کند. به این ترتیب خواننده سه امکان متفاوت برای ردیابی موضوع خود در دائرةالمعارف دارد: (الف) در مثال فوق با مراجعه به صفحه

شماره‌ای است مرکب از شماره مدخل، شماره بخش و شماره فصلی که راجع به حدود طرح آن موضوع می‌توان اطلاعات

لازم را از «Propaedia» به دست آورد. به عنوان نمونه «شرح فصول» مربوط به مدخل ششم یعنی هنر را در ذیل ملاحظه

بفرمایید:

Part six . Art

The outlines in the twelve sections of part six are concerned with mankind's creation, experience, and evaluation of works made primarily for aesthetic enjoyment and contemplation. The arts of making things primarily for practical use are treated in part seven, on technology.

Division I. Art in General	221
II. The particular Arts	225

Division I. Art in General

The outlines in The three sections of Division I treat the theory and classification of the arts; the experience and criticism of works of art; and the nonaesthetic contexts of art.

Section 611. Theory and classification of the Arts	221
612. Experience and criticism	

of works of Art; the Nonaesthetic contexts of Art 222

613. Characteristics of the Arts in particular cultures 224

Section 611. Theory and classification of the Arts

A. The philosophy of art

1. Diverse conceptions of the scope of art
2. Diverse theories concerning the nature, functions, and effects of art: mimetic theories, expressive theories, formalist theories, pragmatic theories
3. The making of works of art; the creative process

B. classification of the Arts

1. Major distinctions among the kinds of art
  - a. By reference to the intention if the maker or the recipient of the work of art: useful art, fine

art, arts that are both useful and fine

b. By reference to performers as interpreters or creators of works of art

c. By reference to the use of notational devices; e.g. literature, music, dance

2. Other distinctions among the kinds of art; primary and auxiliary arts

3. The characterization of work of art by reference to the cultural or social circumstances of their production or the extent and character of their audience: the primitive, folk, and popular arts

4. Style in the arts

- a. The nature of style
- b. The varieties of style; e.g., personal, school, ethnic, regional, and period styles
- c. The dynamics of style: the historical development, diffusion, change, and duration of style in the arts

222 Part Six Art

Suggested reading in the**Encyclopaedia Britannica:**

MACROPAEDIA: Major articles dealing with the theory and classification of the arts philosophies of the Branches of Knowledge

MICROPAEDIA: Selected entries of reference information

artfolk art mimesis race, milieu, and

fine art inspiraion popular artmoment

INDEX: See entries under all of te:ms above

Section 612. Experience and Criticism of Works of Art; the Nonaesthetic Cotext of Art

A. The aesthetic experience: the apprehension, interpretation. and appreciation of works of art

1. influences affecting the apprehension of works of art: individual temperament, social and cultural conditioning, acquired attitudes and values

را می‌توان در فصل ۲، بخش ۱، از مدخل ششم یافت؛ به عبارت دیگر شماره‌های جلوی هر موضوع بترتیب از راست به

2. The interpretation of work of art

a. Meaning in art

b. Symbol and myth in the arts

[see Division II, below]

3. The appreciation of works of art

4. Special problems of appreciation and apprehension

a. In the sphere of literature [see 621]

b. In the sphere of the theatrical arts

[see 622,623, and 625]

c. In the sphere of music

[see 624]

d. In the sphere of the visual arts

[see 626,627,628, and 629]

B. The criticism of works of art

1. Diverse criteria of evaluation: aesthetic criteria; related to the union of form and content; criteria related to meaning; criteria related to social, moral, or religious significance criteria related to technique; criteria related to the intention of the artist

2. The practice of criticism

۱، بخش ۱، از مدخل ششم در پیکره «Propaedia» پیدا کرد. یا خلاصه دقیق‌تر موضوع «تجربه و نقد آثار هنری»

a. The functions of the critic in relation to the artist, to his work, and to its publicreception

b. critical methods: analytical, interpretative, and descriptive types of criticism

c. critical styles: journalistic criticism, scholarly criticism, annotative and referential criticism

d. Critical approaches to the arts

e. Factors affecting the excellence of criticism

C. Scholarship in the arts

1. Resources and methods of scholarship in the field of the arts

2. the relation of scholarship in the arts to other humanistic disciplines; e.g., to linguistic studies, to history, to archaeology

D. The interaction of the arts with social, economic, and cultural institutions

1. Social uses of art

[see 521.D.5]

2. Social control of art : censorship and related forms of regulation²

عدد ۶۱۱ نشان می‌دهد که خلاصه موضوع نظریه‌ها و طبقه‌بندی هنر و عناوین فرعی آن را می‌توان در فصل

کوچک لاتین (i, ii, iii,...) دسته‌بندی می‌شود. برای نمونه خلاصه موضوعهای مربوطه به عنوان ریخته‌گری یا Metallurgy را اینطور نشان می‌دهند:

micropaedia پیدا کرد. در عنوان‌بندی هر فصل نیز موضوع‌های اصلی و فرعی به ترتیب اهمیت با حروف بزرگ الفبای لاتین (A,B,C,...) شماره‌های ۱، ۲، ۳ و... حروف کوچک الفبای لاتین (a,b,c,...) و بالاخره ارقام

چپ نماد فصل «Section» بخش «Division»، و مدخل (Part) هستند. در انتهای هر یک از شرح فصول نیز لیست الفبایی مقالاتی ذکر شده که در ارتباط با موضوع آن فصل می‌توان در پیکره اصلی دائرةالمعارف یعنی macropaedia و

B. Metallurgy

1. Mineral dressing: crushing and grinding, concentration or mineral preparation

2. Process metallurgy.

a. Pyrometallurgy: metallurgical processes that involve the use of heat

i. Gas _ solid reactions; e.g., roasting

ii. Distillation: Processes for refining metals by condensing metal vapours³

موضوعهایی که ایجاب کنند، آدرس مدخل، فصل و بخشی که در کتاب Propaedia (شرح موضوعی) به آن پرداخته شده، نیز ارائه شده است. به این ترتیب اگر کسی بخواهد مثلاً اطلاعاتی راجع به متنبی (Mutanabbi)، شاعر عرب به دست بیاورد، باید به جلد دوم (M تا Z) INDEX مراجعه و در ردیف حرف M، ارجاعات آن را به شکل زیر پیدا کند:

۲- فهرست موضوعی (INDEX): این گروه شامل دو جلد است که در انتهای مجموعه اصلی آمده است. جلد اول فهرست موضوعهای ریز شده را به ترتیب الفبای لاتین از حرف A تا L و جلد دوم فهرست موضوعها از حرف M تا Z را در برمی‌گیرد. در این دو جلد، عنوان موضوعها با آدرس یا آدرسهای دقیق مرکب از شماره جلد، صفحه و ستون و جای آن در ستون ذکر شده است. برای

حرف B نشان می‌دهد که در فصل مربوطه، ریخته‌گری یا Metallurgy دومین موضوع اصلی است. کتاب «Propaedia» پاسخگوی خواننده‌ای است که می‌خواهد بداند آیا موضوع مورد تحقیق او در دائرةالمعارف گنج‌انیده شده است یا نه.^۴ می‌توان گفت این کتاب بمنزله شاه کلید اصلی ورود به دائرةالمعارف بریتانیکا است.

Mutanabbi , al-, or Abu at- Tayyib

Ahmad ibn Hussayn al-Mutanabbi

(Muslim poet) 8:456:3a

association with Hamdanid dynasty 5:656:2b

contribution to Islamic literature 22:52:1a⁵

عطف می‌کند. این صفحه را در جلد هشتم پیدا می‌کنیم:

456 شماره صفحه، و عدد 3 یعنی ستون سوم و حرف a به قسمت بالای صفحه

ارجاع اول 8:456:3a را نشان می‌دهد. عدد 8 یعنی جلد 8 از پیکره اصلی، عدد

8: 456-3a

Mutanabbi , al-, in full ABU AT-TAYYIB AHMAD IBN HUSAYN AL-MUTANABBI (b.915,Al-Kufah , Iraq __ d. Sept . 23, 965, near Dayr al-'Aql), poet regarded by many as the greatest of the Arabic language . He primarily wrote panegyrics , in a flowery bombastic style marked by improbable metaphors . He influenced Arabic poetry until the 19th century and is widely quoted, His divan (collected verse) has been translated into English .

Al-Mutanabbi was the son of a water carrier who claimed noble and ancient southern Arabian descent . Owing to his poetic talent, al-Mutanabbi received an education. When Shi'ite Qarmatians sacked Al-Kufah in 924, he joined them and lived among the Bedouin, learning their doctrines and Arabic. Claiming

to be a prophet - hence the name al-Mutanabbi ("The Would-be Prophet") - he led a Qarmatian revolt in Syria in 932. After its suppression and two years' imprisonment , he recanted in 935 and became a wandering poet. He began to write panegyrics in the tradition established by the poets Abu Tammim(d.845) and al-Buhturi (d.897). In 948 he attached himself to Sayf al-Dawlah , the Hamdanid poet-prince of northern Syria . There, he joined a brilliant circle that included al-Farabi, a philosopher and musician ; al - Isbahani, a historian of literature and music; and the Nubatah , a court preacher who delivered fiery sermons in rhymed prose . During his association with Sayf al-Dawlah , al-Mutanabbi wrote in praise of his patron panegyrics that rank in masterpieces of Arabic poetry . The latter poet of this

period was clouded with intrigues and jealousies that culminated in al-Mutanabbi's leaving Syria for Egypt , then ruled in name by the

Ikhshidids. Al-Mutanabbi attached himself to the regent , the black eunuch Abu al_Misk Kafur who had been born a slave. But he offended Kafur with scurrilous satirical poems and fled Egypt in 960 . He lived in Shiraz, Iran , under the protection of the emir 'Adid ad-Dawlah of the Buyid dynasty until 965, when he returned to Iraq and was killed by bandits near Baghdad.

Al- Mutanabbi's pride and arrogance set the tone for much of his verse , which is ornate rhetorical , yet crafted with consummate skill and artistry . He gave to the traditional qu sida , or ode , a freer and more personal⁶

ستون مذکور راجع به مشارکت او با سلسله حمدانی‌ها است:

خط فرضی است با حرف b نشان داده می‌شود.

ستون دوم، صفحه ۶۵۶ از جلد ۵ دائرة المعارف (5:656:2b) در قسمت پایین

(توضیح: هر صفحه از وسط و به‌طور افقی به دو قسمت فرضی تقسیم می‌شود. قسمتی که در بالای این خط فرضی قرار دارد با حرف a، و قسمتی که در پایین این

5:656:2b

Hamdanid DYNASTY, Muslim

Arab dynasty of northern Iraq (al-Jazirah) and Syria

(905-1004)

whose members were

renowned as brilliant warriors and as great patrons of Arabic poets and scholars.

Hamdan ibn Hamdun brought the family, already well established in al-Jazirah, to political prominence by taking part in uprisings against the 'Abbasid caliph late in the 9th century. His sons, however, became 'Abbasid officials, al-Hayja' 'Abd Aallah initiating the Hamdanid dynasty by assuming the post of governor of mosul (905-929). The dynasty struck an independent course under 'Abd Allah's son Nasir al-Dawlah al-Hasan (reigned 929-969) and expanded westward into Syria. In 979 the Hamdanids were driven out of Mosul by the Buyid 'Adud al-Dawlah, who was then annexing Iraq to his

domains, and Abu Taghlib (reigned 969-979) was forced to seek refuge and help from the Fatimids of Egypt, though without success. 'Adud ad-Dawlah later maintained two Hamdanids, Ibrahim and al-Husayn, as joint rulers of Mosul (981-991), but the dynasty's power had already shifted to Syria.

Aleppo and Homs had been won about 945 by Abu Taghlib's uncle, Syf al-Dawlah, who spent most of his reign (c.943-967) defending his frontiers (from northern Syria to Armenia) against the Byzantine Greeks. It was in Sayf al-Dawlah's honour that the poet al-Mutanabbi (d. 965), during his stay at the Hamdanid court (948-957), wrote his famed panegyrics.

Trouble with the Byzantine Empire increased during Sa'd al-Dawlah's tenure (967-971). The kingdom was invaded on several occasions, and even Aleppo and Homs were temporarily lost, while the Fatimids also began to infringe on the southern end of Syria. The Fatimids and the Hamdanids struggled for possession of Aleppo throughout Sa'id al-Dawlah's reign (991-1002), even drawing the Byzantine emperor Basil II into the conflict. In 1002 control of Aleppo passed into the hands of the slave general Lùlù, who ruled as regent (1002-04) for the last two Hamdanids, Ali II and Sharif II, and then as a Fatimid vassal.⁷

راجع به نقش متنبی در ادبیات اسلامی نیز می‌توان به قسمت بالای ستون اول، از صفحه ۵۲ در جلد ۲۲ مراجعه نمود:

22:52:1a

52 Islamic Arts

In the mid-10th century a new cultural centre emerged at the small court of the Hamdanids in Aleppo. Here the Central

Asian scholar al-Farabi (died 950) wrote his fundamental works on philosophy and musical theory. Here, too, for a while, lived Abu at-Tayyib al-Mutanabbi (died 965), who

is in the mainstream of classical qasidah writers but who surpasses them all in the extravagance of what has been called his "reckless audacity of imagination." He combined

some elements of Iraqi and Syrian stylistics with classical ingredients. His compositions-panegyrics of rulers and succinct verses (which are still quoted)- have never ceased to intoxicate the Arabs by their daring hyperbole., their marvelous sound effects, and their formal perfection. The

Western reader is unlikely to derive as much aesthetic pleasure from Mutanabbi's poetry as does one whose mother tongue is Arabic. He will probably prefer the delicate verses about gardens and flowers by Mutanabbi's colleague in Aleppo, as-Sanawbari (died 945), a

classic exponent of the descriptive style. This style in time reached Spain, where the superb garden and landscape poetry of Ibn Khafajah (died 1139) displayed an even higher degree of elegance and sensitivity than that of his Eastern predecessors.⁸

تفصیلی تحت عنوان «هنرهای اسلامی» (Islamic Arts) پرداخته شده است.

در این گروه، اشخاص، مکانها، موارد و اندیشه‌ها بطور مستقل - مانند آنچه در Micropaedia است - دارای عنوان نمی‌باشند بلکه زیر مجموعه یک مبحث اصلی و جامع مثل هنر اسلامی، یا فرهنگ یونان یا تاریخ فرانسه و غیره قرار می‌گیرند. برای مثال همانگونه که در زیر می‌بینید، در تقسیم‌بندی موضوعی هنرهای اسلامی، دوره عباسی ذکر شده و متنبی، همانطور که قبلاً دیدیم، ذیل این دوره آمده است.

مورد نخست از مثال ما یعنی 8:456:3a و 5:656:2b در بین مجموعه Micropaedia جای دارند. این گروه پاسخگوی نیاز کسانی است که به دنبال اطلاعاتی در یک مورد معین و بخصوص هستند.

۴- مقالات تفصیلی یا MACROPAEDIA:

این گروه جلدهای ۱۳ تا ۲۹ از مجموعه دائرةالمعارف را در بر می‌گیرند و شامل مقالات تفصیلی در حوزه‌های اصلی می‌باشند. از اینرو، بعنوان مثال، در جلد ۲۲، به شعر متنبی نه بطور مستقل بلکه بعنوان قسمتی از یک مقاله

همانطور که پیداست، دو جلد فهرست موضوعی یا index بمنزله کلید اشکوبه‌ها و قفسه‌های این گنجینه پرارزش است.

۳- مقالات کوچک یا MICROPAEDIA:

این گروه مشتمل بر ۱۲ جلد و دهها هزار مقاله کوتاه و تک مضمونی بر محور شخص، مکان، مورد یا اندیشه معینی است که به ترتیب حروف الفبا در این دائرةالمعارف گرد آوری شده است. نشانی‌هایی که با اعداد ۱ الی ۱۲ شروع می‌شود، نشان می‌دهد که ارجاعات باید در بین این ۱۲ جلد باشد. بدین ترتیب دو

44 Islamic Arts

Islamic Arts

The vast populations of the Middle East and elsewhere that adopted the Islamic faith from the 7th century onward have

created such an immense variety of literatures, performing arts, visual arts, and music that it virtually defies any

comprehensive definition. In the narrowest sense, the arts of the Islamic peoples might be said to include only those

arising directly from the practice of Islam; more commonly, however, the term is extended to include all of the arts produced by Muslim peoples, whether connected with their religion or not. In this article, the subject includes the arts created in pre-Islamic times by Arabs and other peoples in Asia Minor and North Africa who eventually adopted the Islamic faith. On the other hand, arts produced in cultural areas that were only partially Muslim, such as South Asia, Southeast Asia, and Central Asia, are discussed primarily in articles on arts of those regions.

This article is divided into the following sections:

- General considerations 44
- Islamic literatures 46
- Nature and scope 46
- The range of Islamic literatures
- Islamic literatures and the West
- External characteristics 47
- Rhyme and metre
- Genres
- Imagery
- Skills required of the writer

- Historical developments:
  - pre-Islamic literature 49
  - Poetry
  - Prose
  - Early Islamic literature 50
  - Age of the caliphs
  - Umayyad dynasty
  - The 'Abbasids
  - Achievements in the western Muslim world
  - Decline of the Arabic language
  - Middle period: the rise of Persian and Turkish poetry 54
  - the new Persian style
  - Turkish literature
  - Persian literature: 1300-1500
  - Popular literature
  - The period from 1500 to 1800 59
  - Decentralization of Islamic literatures
  - New importance of Indian literature
  - Ottoman Turkey
  - European and colonial influences: emergence of Western forms 61
  - The rise of nationalism
  - Arab literatures
  - Turkish literatures
  - Persian literatures
  - India: Urdu and Persian
  - The modern period 63
  - Prose

- Poetry
  - Contemporary features
  - Study and evaluation 64
  - Early Islamic criticism
  - Modern criticism
- Music 64
  - Nature and elements of Islamic music 65
  - The relation of music to poetry and dance
  - Music and religion
  - Aesthetic traditions
  - Instruments of music
  - The relation of Islamic music to music of other cultures
  - The history of Islamic music 67
  - The pre-Islamic period
  - The beginning of Islam and the first four caliphs
  - The Umayyad and 'Abbasid dynasties: classical
  - Islamic music
  - Islamic music in Spain
  - The modern period
  - Dance and theatre 68
  - Types and social functions of dance and theatre 69
  - The dance
  - The theatre
  - Dance and theatre in modern times 72
  - Developments in dance
  - The contemporary theatre

Visual arts 74	Fatimid art (909_1171)	Safavid art
Origins 75	Seljuq art	Mughal art
Early period: the Umayyad and `Abbasid dynasties 76	Western Islamic art: Moorish	Islamic art under European influence and
Architecture	Mamluk art	contemporary trends 98
Decorative arts	Mongol Iran: Il-Khanid and	Evaluation 99
Assessment	Timurid periods	Bibliography 100
Middle period 84	Late period 95	
	Ottoman art	

آخر به جلدهای پیکره اصلی کتاب در ارتباط با موضوع مورد نظر خود مراجعه نمایم.

بکار گرفتن شیوه صحیح مراجعه به دائرةالمعارف بریتانیکا ما را قادر می‌سازد تا با صرف وقت اندک قفلهای این گنجینه پرارزش را براحتی بگشاییم و به گنجهای پنهان آن دسترسی پیدا کنیم.

صحیح آن است که اول به کتاب شرح موضوعی یا Propaedia مراجعه و از وجود آن موضوع در دائرةالمعارف به شیوه‌ای که شرح داده شد، اطمینان حاصل کنیم. سپس به کتابهای فهرست موضوعی یا Index مراجعه و آدرس یا آدرس‌های دقیق جای آن موضوع را در پیکره اصلی دائرةالمعارف بدست بیاوریم. و در مرحله

می‌توان گفت هر دو گروه Micropaedia و Macropaedia گنجهای کوچک و بزرگ پنهان در دنیای اسرار آمیز دائرةالمعارف می‌باشند.

جمع بندی:

همانگونه که دیدیم، چنانچه بخواهیم راجع به موضوعی از دائرةالمعارف بریتانیکا کسب اطلاعات کنیم شیوه

شرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رنا جامع علوم انسانی

1) Encyclopaedia Britanica, propaedia; P.219

2) Ibid, pp.221-222

3) Ibid,p.4

5) INDEX, M-Z, p.240

6) Micropaedia, V. 8, p.465

7) Ibid, V.5,p.656

8) Macropaedia, V 22, p.52

9) Ibid, V2, p.44

